

ІНКЛЮЗИВНЕ ЗЕЛЕНЕ ЗРОСТАННЯ

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

1. Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035 Філологія
Освітня програма	Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська; Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька; Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька.
Статус дисципліни	Нормативна
Форма навчання	денна
Рік підготовки, семестр	I курс, осінній семестр
Обсяг дисципліни	60 годин / 2 кредити ЕКТС
Семестровий контроль/ контрольні заходи	залік
Розклад занять	http://rozklad.kpi.ua/
Мова викладання	Українська
Інформація про керівника курсу / викладачів	Лектори: канд. філос. наук, доцент, Акімова Олена Андріївна, o.akimova@kpi.ua Семінарські: канд. філос. наук, доцент, Акімова Олена Андріївна, o.akimova@kpi.ua Іщенко Анна Миколаївна, ishchenko.kpi@gmail.com
Розміщення курсу	https://classroom.google.com/u/0/c/MTY3NjMwODczMjY5?hl=ru

2. Програма навчальної дисципліни

3. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Сталий розвиток – це концепція, що динамічно розвивається та має різні аспекти й тлумачення, відображає бачення світу, відповідне місцевим і культурним умовам, у якому процес розвитку «служить задоволенню потреб нинішнього покоління без шкоди для можливості майбутніх поколінь задовольняти свої власні потреби». Впровадження ідей сталого розвитку ускладнене без популяризації цієї ідеї в суспільстві. Для забезпечення освіти в інтересах сталого розвитку необхідно мати чітку уяву про те, що означає сталий розвиток й які цілі він переслідує. Відповідно до рекомендацій Конференції ООН зі сталого розвитку (Ріо-де-Жанейро, 2012 р.) вивчення проблем сталого розвитку повинне входити складовою частиною в програми підготовки фахівців. Протягом вивчення цієї дисципліни студенти одержують комплекс знань за такими напрямками сталого розвитку: зелений суспільний розвиток, еко-політика в користуванні ресурсами навколишнього середовища й екологічно відповідальний економіко-технологічний розвиток як рушійна сила сталого зростання.

- Суспільство: розуміння того, що являють собою суспільні інститути, а також їхньої ролі в перетворенні й сталому розвитку. Участь демократичних систем у забезпеченні вираження думки, зміцнення консенсусу та переборювання розбіжностей для досягнення цілей сталого розвитку.
- Навколишнє середовище: усвідомлення того, які у природного навколишнього середовища є ресурси, наскільки воно нестабільне та як на нього впливають діяльність і рішення Людини.

Застосування інноваційних підходів для врахування і зменшення екологічного навантаження для розроблення соціальної та економічної політик.

• Економіко–технологічний напрям: облік пов'язаних із промисловим й економічним зростанням обмежень і потенційних можливостей, їхній вплив на суспільство та навколишнє середовище. Прагнення впроваджувати екологічні корегування і зменшення рівня особистого й суспільного споживання без шкоди для забезпечення раціонально обґрунтованих потреб Людини.

Метою опанування дисципліни є формування у студентів знань про міждисциплінарний і системно-структурний підхід до розуміння і вивчення основних проблем взаємодії людини і навколишнього середовища з точки зору дотримання принципів сталого розвитку, отримання відповідного рівня знань, досвіду і практичних навичок в оперуванні основними принципами і підходами у сфері зеленого зростання, зокрема, соціальних, економічних та екологічних аспектів багатооборотної економіки задля забезпечення і підтримування сталого споживання.

Предметом навчальної дисципліни є сучасні підходи до суспільного розвитку, спрямовані на вирішення соціальних, економічних та екологічних проблем людства, покращення умов та якості життя Людини, зменшення шкоди навколишньому природному середовищу та забезпечення умов життя прийдешнім поколінням.

Дисципліна сприяє формуванню у студентів таких компетентностей:

- здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;
- здатність бути критичним і самокритичним;
- здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність генерувати нові ідеї (креативність);
- здатність до активного пізнавального пошуку та навчання протягом усього життя, що забезпечує внутрішню мотивацію до постійного інтелектуального розвитку і самовдосконалення;
- усвідомлення методологічного, організаційного і правового підґрунтя, необхідного для здійснення науково-інноваційних пошуків у галузі філології, їх презентації професійній та/або науковій спільноті й захисту інтелектуальної власності на результати досліджень;

а також:

- здатність діяти соціально відповідально та свідомо;
- здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів);
- здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);
- здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети;
- здатність розробляти проекти та керувати ними.

Після засвоєння навчальної дисципліни студенти мають продемонструвати такі результати навчання:

- оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення;
- упевнено володіти державною та іноземними мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування;
- оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування;
- дотримуватися правил академічної доброчесності;

а також:

- оцінювати систему суспільних взаємозв'язків у сферах людської діяльності на основі показників (індикаторів та індексів) стану і змін системи розвитку на засадах інклюзивного зеленого зростання;
- проводити розрахунки показників сталості продукційних систем і територіальних утворень, у тому числі з використанням ГІС-технологій;
- орієнтуватись у сучасних міжнародних стандартах у сфері сталого розвитку, зокрема, сталого споживання і соціальної відповідальності;
- орієнтуватись у міжнародному різномасштабному досвіді імплементації стратегій зеленого зростання, інструментів і механізмів сталого керування ресурсами та розбудовування зеленого бізнесу.

4. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Вивчення дисципліни спирається на знання, отримані в програмі попередніх років навчання (бакалаврат) у КПІ ім. Ігоря Сікорського в таких курсах як «Культурологія», «Філософія», «Соціологія», «Економічна теорія», «Екологія», «Політологія» та інших, зокрема:

Політологія	Політичні інститути та їх побудова. Політична свідомість і культура. Права, свободи та обов'язки громадян. Політичні процеси. Глобальні проблеми.
Економіка і організація виробництва	Підприємство в системі ринкових відносин. Інвестиційна діяльність підприємства. Впровадження інновацій у сфері виробництва. Організація наукових досліджень і проектно-конструкторських робіт. Технологічна та організаційна підготовка виробництва. Планування інноваційних процесів.

Дисципліну тісно пов'язано з кредитним модулем «Наукова робота за темою магістерської дисертації» оскільки спрямовано на вироблення навичок системного підходу до вивчення й вирішення завдань сталого розвитку, а також здатності правильно оцінювати локальні та віддалені наслідки ухвалених рішень щодо прямих і опосередкованих впливів діяльності Людини на довкілля. Компетенції, отримані студентами в процесі вивчення цієї дисципліни застосовуються ними під час виконання магістерської дисертації.

5. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1 Зелене зростання у документах, подіях і рішеннях світового співтовариства

Основні принципи та поняття зеленого зростання. Передумови виникнення концепції і визначення поняття «сталий розвиток». Виміри та складові сталого розвитку. Сталий розвиток: становлення концепції. Роль Людини в еволюціонуванні біосфери. Визначення зеленого зростання. Декларація зеленого зростання. Стратегії та заходи зеленого зростання. Джерела зеленого зростання. Економічні рамки зеленого зростання. Ефекти вхідного потоку, стимулу та інновацій. Міжнародне співробітництво задля зеленого зростання. Моніторинг прогресу на шляху до зеленого зростання. Політичні заходи протидії факторами, які обмежують зелене зростання. Вплив на підприємства, споживачів та осіб, що ухвалюють рішення, за допомогою ринкових і неринкових механізмів. Зелене зростання у дії (прикладні ініціативи). Курс на «зелене зростання» України.

Роль світових інституцій у впровадженні сталого розвитку як нової парадигми суспільного зростання. Діяльність ООН у сфері реалізації концепції сталого розвитку. Новий порядок денний в сфері сталого розвитку після 2015 року «Перетворення нашого світу: Порядок денний в області сталого розвитку на період до 2030 року». Цілі сталого розвитку. Формальні функції ООН у сфері сталого розвитку: збирання знань і даних. Підтримування ООН міжурядового ухвалювання рішень у сфері сталого розвитку. Система ООН як каталізатор дій у сфері сталого розвитку. Форум високого рівня зі сталого розвитку ООН. Підтримування і зміцнення багатосторонніх партнерств у сфері сталого розвитку. Глобальні програми дій «Стала енергетика для всіх», «Кожна жінка, кожна дитина» та інші. Фінансові механізми сталого розвитку світових інституцій. Мобілізація і примноження фінансових ресурсів задля сталого

розвитку. Світовий банк та імплементація принципів нового енвайронменталізму. Роль міжнародних неурядових організацій у просуванні ідей сталого розвитку.

Тема 2 Глобальні проблеми сучасного світу в контексті сталого розвитку

Глобальні ризики та загрози. Постановка проблеми необхідності переходу до сталого розвитку на міжнародному рівні. Процес глобалізації та його складові. Глобалізація світової економіки. Ключові загрози людству (за звітами ВЕФ): помилки в глобальному урядуванні; політичний колапс у державі та його геополітичне значення; зростання корупції; розширення організованої злочинності й незаконної торгівлі; великомасштабні теракти; розгортання зброї масового знищення; насильницькі міждержавні конфлікти з регіональними наслідками; ескалація націоналізації економіки та ресурсів; продовольчі кризи; спалахи пандемій; надмірно велике число хронічних захворювань; нерівність у доходах; хаотичне урбанізація; глибока політична та соціальна нестабільність; вихід з ладу інформаційної інфраструктури та втрата даних; ескалація великомасштабних кібератак; масове викрадення даних, шахрайства.

Проблеми бідності, нерівності та соціального відторгнення. Поняття соціальної сталості. Рамки зеленої економіки та Порядку денного 2030 щодо рівності. Уникнення «потрійної несправедливості», у тому числі у питаннях пов'язаних зі зміною клімату. Проблема бідності у цілях сталого розвитку. Проблема нерівності у цілях сталого розвитку. Поняття соціального залучення і соціального відторгнення. Причини соціального відторгнення. Особливості вимірювання бідності, нерівності та соціального відторгнення. Політика та заходи у країнах світу з подолання бідності, нерівності та соціального відторгнення. Соціально-економічні проблеми мегаполісів.

Тема 3 Економіка раціонального природокористування

Природний капіталізм. Концепція «Фактор Х» і природний капіталізм. Звичайний капіталізм. Капіталізм із урахуванням біологічних систем. Продуктивність ресурсів. Функції природного капіталу. Екологічна вартість території. Економічне регулювання відносин у сфері природокористування. Наслідкування природи. Потіки обслуговування. Інвестиції в природний капітал. Глобальний екологічний фонд ПРООН. Еколого-економічна безпека та інновації. Економіка сталого розвитку. Природні й техногенні ресурси. Основні закони та правила керування природними ресурсами. Стале керування ресурсами. «Вінок законів» Коммонера. Сучасні підходи до оцінювання сталого розвитку на базі теорії природного капіталу. Основні тенденції розвитку світової енергетики. Споживання енергії як чинник економічного зростання. Очікувані результати реалізації та можливі напрями коригування енергетичної стратегії України. Нетрадиційні джерела енергії – українські перспективи.

Основи багатооборотної економіки. Поняття багатооборотної економіки. Парадигма «від колиски до колиски». Перехід до оборотної економіки. Приклади реалізації парадигми «від колиски до колиски». Способи подолання проблем з відходами. Відходи як вторинні ресурси. Логістика утилізації відходів. Екологічна політика в напрямку утилізації побутових відходів. Стале керування твердими побутовими відходами. Законодавчі акти України і ЄС у сфері поводження з відходами. На шляху до визначення цілі промислової екології. Принципи промислової екології. Стале використання ресурсів. Засоби управління системою для підтримки промислової екології. Еко-промислові парки та мережі. Визначення еко-промислового парку. Мета функціонування еко-промислового парку. Переваги еко-промислових парків. Стратегічні пріоритети розвитку «зеленої економіки» у країнах світу. Зелене зростання як модель інноваційного розвитку з урахуванням екологічних викликів. Екологізація галузей економіки України. Зелена індустрія: секторальна стратегія впровадження засад зеленої економіки. Зелене зростання: шанс модернізації української економіки. Форсайт для розбудови зеленої економіки та зеленого зростання в Україні.

Тема 4 Стале споживання і соціальна мобілізація

Проблеми управління задля досягнення цілей сталого розвитку. Належне урядування як концепція управління збалансованим соціально-економічним розвитком. Принципи належного урядування. Належне місцеве самоврядування та його інструменти.

Соціальна відповідальність бізнесу як фактор забезпечення сталого розвитку суспільства. Корпоративна соціальна відповідальність. Бенчмаркінг в рамках корпоративної соціальної відповідальності бізнесу. Державно-приватне партнерство у забезпеченні соціальної відповідальності.

Сталість та соціальні дилеми. Соціальні дилеми та способи їх вирішення. Діалектика кооперативного та індивідуального вибору. Геоетичні дилеми. Ресурсні дилеми, дилеми суспільного блага, дилема «нероби».

Масова культура та суспільство споживання. Споживання, надспоживання, споживацтво, консьюмеризм. Освіта для сталого розвитку. Забезпечення переходу до раціональних моделей споживання і виробництва як ціль сталого розвитку. Розгляд глобальних та національних завдань на шляху до сталого споживання.. Правила відповідального споживання. Феномен споживання в житті сучасної людини.. Характеристика суспільства споживання. Сучасні теорії споживацтва: Суспільство споживання (Бодріяр), Хвильоваконцепція Тофлера, У. Ростоу, Ж. Форестьє, Р. Арон, Дж. Гелбрейт, Е. Гіденс, З. Бауман, Ж. Бодріяр, П. Бурдьє, Д. Ліон, С. Майлз, М. Фезерстоун, А. Томлінсон та інші. Споживач в ринковій системі. Форми влади ринку над людиною. Вільний час як ресурс сталого розвитку.

6. Навчальні матеріали та ресурси

Базова література

1. Інклюзивне зелене зростання: Методичні вказівки до проведення семінарських занять, самостійної роботи та виконання індивідуального завдання для студентів другого (магістерського) рівня підготовки усіх спеціальностей / Уклад.: І.М. Джигирей. – Київ: КПП ім. Ігоря Сікорського, 2017. – 63 с.
2. Кононенко О.Ю. Актуальні проблеми сталого розвитку: навчально- методичний посібник. О.Ю. Кононенко. К.: ДП «Прінт сервіс», 2016. 109 с. URL: http://www.geo.univ.kiev.ua/images/doc_file/navch_lit/posibnik_Kononenko.pdf
3. Сталий розвиток суспільства. Навчальний посібник - Сталий розвиток суспільства: навчальний посібник. авт.: А. Садовенко, Л. Масловська, В. Середа, Т. Тимочко. 2 вид. К.; 2011. URL: <http://sd4ua.org/stalyj-rozvytok-suspilstva-navchalnyj-posibnyk-stalyj-rozvytok-suspilstva-navchalnyj-posibnyk-avt-a-sadovenko-l-maslovskaya-v-sereda-t-tymochko-2-vyd-k-2011-392-s/>
4. Сталий розвиток. Короткий термінологічний словник для магістрів усіх напрямів підготовки [Текст] / Уклад.: М. З. Згуровський, Г. О. Статюха, І. М. Джигирей. – К.: НТУУ "КПІ", 2008. – 52 с. (НТБ ім. Г.І. Денисенка)

Додаткова література

(факультативно / ознайомлення)

1. Cameron A. A guidebook to the Green Economy: Issue 1: Green Economy, Green Growth, and Low-Carbon Development– history, definitions and a guide to recent publications [Text] / Allen Cameron, Clouth Stuart. – UN Division for Sustainable Development, 2012. – 64 p. URL: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/GE%20Guidebook.pdf>
2. Pokras, O. S., Voitko, S. V. The cluster approach application for economic ecosystems in the aspect of the precision instrumentation. Journal of Advanced Research in Law and Economics, 2018. Vol. IX Issue 8(38), C. 2762-2773. (за запитом викладачу)
3. Washington, D. C Inclusive Green Growth: The Pathway to Sustainable Development / D.C. Washington // The World Bank, 2012. – 171 p. URL: https://www.greengrowthknowledge.org/sites/default/files/downloads/resource/Inclusive_GG_pathway_to_sustainable_development_World_Bank.pdf
4. Аналіз сталого розвитку — глобальний і регіональний контексти / Міжнар. рада з науки (ISC) та ін.; наук. кер. проекту М. З. Згуровський. — К. : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2019. — Ч. 1. Глобальний аналіз якості і безпеки життя (2019). — 216 с. URL: <http://wdc.org.ua/sites/default/files/SD2019-P1-FULL-UA.pdf>
5. Аналіз сталого розвитку — глобальний і регіональний контексти / Міжнар. рада з науки (ISC) та ін.; наук. кер. проекту М. З. Згуровський. — К. : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2019. — Ч. 2. Україна в індикаторах сталого розвитку (2019). — 112 с. URL: <http://wdc.org.ua/sites/default/files/SD2019-P2-FULL-UA.pdf>
6. Войтко С. В. Сім питань стосовно економічної доцільності «зеленої» економіки: сфера електроенергетики / С. В. Войтко // Формування зеленої економіки і впровадження чистих технологій : круглий стіл (Київ, 26 червня 2013 року) / відп. ред. В. С. Шовкалюк. — К. : КНТЕУ, 2013. — С. 12 – 16. (за запитом викладачу)

7. Войтко С. В. Управління проектами та стартапами в Індустрії 4.0 : підручник / С. В. Войтко. – Київ : КПІ ім. І. Сікорського, 2019. – 200 с. URL: <https://books.google.com.ua/books?id=k1afDwAAQBAJ>
8. Данилишин, Б.М. Економіка природокористування: підручник / Данилишин Б.М, Хвесик М.А., Голян В.А. - К.: Кондор, 2010. - 465 с. (за запитом викладачу)
9. Згуровский М. З. Основы устойчивого развития общества [Текст]: курс лекций в 2 ч. / М. З. Згуровский, Г. А. Статюха. – К.: НТУУ «КПИ», 2010. – Ч. 1. – 464 с. (НТБ ім. Г.І. Денисенка)
10. Козлик М. В., Войтко С. В. Влияние индекса экологической эффективности на устойчивое развитие государства / М. В. Козлик, С. В. Войтко // Міжнародне науково-технічне співробітництво: принципи, механізми, ефективність : збірка праць ІХ наук.-практ. конф. – К.: НТУУ «КПИ». – 2013. – С. 265-266. (за запитом викладачу)
11. Новікова О.Ф. Управління людським та соціальним розвитком у регіонах України: моногр. [Текст] / О.Ф. Новікова, О.І. Амоша, Л.В. Шаульська та ін.; за наук. ред. д-ра екон наук, проф. О.Ф. Новікової. - НАН України, Ін-т економіки пром-сті. –Донецьк, 2010. – 534 с. (за запитом викладачу)
12. Нэйлор Томас Х. Потребляемость. Болезнь, угрожающая миру [Текст] / Томас Х. Нэйлор, Дэвид Ванн, Джон Де Грааф Ультра. Культура; Екатеринбург, 2005. – 174 с. (за запитом викладачу)
13. Реутов В.Є. Регіональний вимір трансформаційних зрушень економіки України: монографія [Текст] / В.Є. Реутов. – Сімферополь : ПП «Підприємство Фенікс», 2010. – 432 с. (за запитом викладачу)
14. Ризик-менеджмент сталого розвитку енергетики: інформаційна підтримка прийняття рішень : навч. посібн. / Н. В. Караєва, С. В. Войтко, Л. В. Сорокіна. — К. : Альфа Реклама, 2013. — 308 с. (за запитом викладачу)
15. Форсайт економіки України: середньостроковий (2015–2020 роки) і довгостроковий (2020–2030 роки) часові горизонти / наук. Керівник проекту акад. НАН України М. З. Згуровський / Бойко Т.В., Джигирей І.М. та ін. // Міжнародна рада з науки (ICSU); Комітет із системного аналізу при Президії НАН України; Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут»; Інститут прикладного системного аналізу НАН України і МОН України; Світовий центр даних з геоінформатики та сталого розвитку. — Київ: НТУУ «КПИ», 2015. URL: <http://wdc.org.ua/sites/default/files/WDC-IASA-FORSIGHT-UA.pdf>
16. Устойчивое развитие: теория, методология, практика : учебник / под ред. проф. Л.Г. Мельника. – Сумы, 2009. – 1216 с. (за запитом викладачу)
17. Rajabifard, A. (Ed.). (2020). Sustainable Development Goals Connectivity Dilemma. Boca Raton: CRC Press, <https://doi.org/10.1201/9780429290626>

Інформаційні ресурси

Green economy [Electron. resource] / UNEP. – Access link: <https://www.unep.org/explore-topics/green-economy>
 Sustainable development knowledge platform [Electron. resource] / UN. – Access link: <https://sustainabledevelopment.un.org>
 The Eco-Innovation Observatory [Electron. resource] / EC. – Access link: <http://www.eco-innovation.eu>
 Публікації ООН в Україні [Електрон. ресурс] / ООН в Україні. – Режим доступу: <http://www.un.org.ua/ua/publikatsii-ta-zvity/un-in-ukrainepublications>
 Публікації ПРООН в Україні [Електрон. ресурс] / ПРООН в Україні. – Режим доступу: <https://issuu.com/undpukraine>
 Сталый розвиток для України [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://sd4ua.org>
 Good Governance in Sustainable Development [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <https://sustainabledevelopment.un.org/partnership/?p=1545>

7. Навчальний контент

8. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Навчальна дисципліна охоплює 18 годин лекцій та 18 годин семінарських занять, а також виконання контрольної роботи, яка складається з чотирьох частин за темами кредитного модуля тривалістю 0,5 акад. год. кожна.

Семінарські заняття з дисципліни проводяться з метою закріплення теоретичних положень навчальної дисципліни «Інклюзивне зелене зростання» і набуття студентами умінь і досвіду оперувати сучасними поняттями в галузі сталого розвитку, які необхідні для правильного сприйняття напрямку руху суспільного прогресу та забезпечення безпечних умов існування людства в майбутньому, під керівництвом викладача шляхом підготовки та обговорення відповідно сформульованих питань семінарських занять. Виходячи з розподілу часу на вивчення дисципліни, рекомендується дев'ять семінарських занять (з врахуванням часу на залік).

Термін виконання (тиждень)	Назви розділів і тем
Тема 1. Зелене зростання у документах, подіях та рішеннях світового співтовариства	
1	Лекція 1. Основні принципи і поняття зеленого зростання
2	Семінарське заняття 1. Актуальні події та документи зі сталого розвитку
3	Лекція 2. Роль світових інституцій у впровадженні сталого розвитку як нової парадигми суспільного зростання
4	Семінарське заняття 2. Оцінювання інклюзивного зеленого зростання (показники, індекси та застосування ГІС). Експрес-контроль 1.
Тема 2. Глобальні проблеми сучасного світу в контексті сталого розвитку	
5	Лекція 3. Глобальні ризики і загрози
6	Семінарське заняття 3. Соціальні, екологічні та економічні аспекти неперевищення планетарних меж у глобальному і національному контексті
7	Лекція 4. Проблеми бідності, нерівності та соціального відторгнення
8	Семінарське заняття 4. Проблеми сталого розвитку України Експрес-контроль 2.
Тема 3. Економіка раціонального природокористування	
9	Лекція 5. Природний капіталізм
10	Семінарське заняття 5. Стале керування ресурсами
11	Лекція 6. Основи багатооборотної економіки
12	Семінарське заняття 6. Ринкові механізми зеленого зростання Експрес-контроль 3.
Тема 4. Стале споживання і соціальна мобілізація	
13	Лекція 7. Управління задля досягнення цілей сталого розвитку
14	Семінарське заняття 7. Належне урядування в контексті досягнення збалансованого розвитку: проблеми та інструменти
15	Лекція 8. Соціальна відповідальність бізнесу як засада державно-приватного партнерства задля досягнення цілей сталого розвитку
16	Семінарське заняття 8. Моделі корпоративної соціальної відповідальності: бенчмаркінг . Експрес-контроль 4
17	Лекція 9. Сталість та соціальні дилеми
18	Семінарське заняття 9. Споживання та споживацтво: роль соціальних дилем у досягненні мети сталого споживання Підвищення рейтингу. Залікова контрольна робота

9. Самостійна робота студента

Самостійна робота студента охоплює такі складники як підготування до поточних опитувань, підготування до семінарських занять, зокрема підготування доповіді та співдоповіді, електронних коротких інформаційних звітів у вказаний викладачем термін, підготовка до 4 частин контрольної роботи.

10. Політика та контроль

11. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Відвідування занять. Відсутність на аудиторному занятті не передбачає нарахування штрафних балів, оскільки фінальний рейтинговий бал студента формується виключно на основі оцінювання результатів навчання. Разом з тим, обговорення результатів виконання

тематичних завдань, а також презентація / публічний виступ та участь у обговореннях та доповнення на семінарах оцінюватимуться під час аудиторних занять.

Для активної участі у роботі семінару студент готується за рекомендованою викладачем до певного семінарського заняття літературою. Участь у роботі семінару також передбачає підготування двох доповідей та двох співдоповідей у межах усіх занять.

Пропущені контрольні заходи оцінювання. Кожен студент має право відпрацювати пропущені з поважної причини (лікарняний, мобільність тощо) заняття за рахунок самостійної роботи. Детальніше за посиланням: <https://kpi.ua/files/n3277.pdf>.

Процедура оскарження результатів контрольних заходів оцінювання. Студент може підняти будь-яке питання, яке стосується процедури контрольних заходів та очікувати, що воно буде розглянуто згідно із наперед визначеними процедурами. Студенти мають право аргументовано оскаржити результати контрольних заходів, пояснивши, з яким критерієм не погоджуються відповідно до оціночного.

Проміжна атестація проводиться з метою підвищення якості навчання студентів та моніторингу виконання студентом вимог силабусу.

Критерій		Перша проміжна атестація	Друга проміжна атестація
Термін проміжної атестації		Тиждень 8	Тиждень 14
Умови отримання позитивної оцінки	Поточний рейтинг	≥ 10 балів	≥ 30 балів

Академічна доброчесність. Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Норми етичної поведінки. Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Інклюзивне навчання. Засвоєння знань та умінь в ході вивчення дисципліни «Інклюзивне зелене зростання» може бути доступним для більшості осіб з особливими освітніми потребами, окрім здобувачів з серйозними вадами зору, які не дозволяють виконувати завдання за допомогою персональних комп'ютерів, ноутбуків та/або інших технічних засобів.

Навчання іноземною мовою. У ході виконання завдань студентам може бути рекомендовано звернутися до англomовних джерел.

Призначення заохочувальних та штрафних балів

Заохочувальні бали		Штрафні бали	
Критерій	Ваговий бал	Критерій	Ваговий бал
Написання тез, статті, участь у конкурсі студентських наукових робіт (за тематикою навчальної дисципліни)	5-10 балів	-	-
Участь у міжнародних, всеукраїнських та/або інших заходах та/або конкурсах (за тематикою навчальної дисципліни)	5-10 балів	-	-
Організація й участь у заходах з поширення інформації про цілі сталого розвитку в Україні з отриманням сертифікату (http://sdg.org.ua/)	5-10 балів	-	-

Підготування до семінарських занять та контрольних заходів здійснюється під час самостійної роботи студентів з можливістю консультування з викладачем у визначений час консультацій або за допомогою електронного листування (електронна пошта, месенджери).

12. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Семестрова атестація проводиться у вигляді заліку. Для оцінювання результатів навчання застосовується 100-бальна рейтингова система та університетська шкала.

Поточний контроль: фронтальні опитування, участь у роботі семінарів, доповідання, електронне звітування.

Календарний контроль: проводиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог силабусу.

Семестровий контроль: залік

Умови допуску до семестрового контролю: Якщо семестровий рейтинг більше 60 балів студент може не виходити на залікову контрольну роботу, а отримати оцінку «автоматом».

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	%	Ваговий бал	Кількість	Разом
1.	Презентація й публічний виступ, участь у обговореннях та доповнення, звітування	60%	семінар 2	9	18
			доповідь 11	2	22
			співдоповідь 2	5	10
			ел. звіт 1	2	2
			опитування (лекції) 1	8	8
2.	Контрольна робота(4 частини)	40%	10	4	40
	Разом				100

Перший компонент – участь у роботі семінару. Активна участь оцінюється у 2 бали, малоактивна участь, некоректні запитання та коментарі, які свідчать про невідповідність студента до заняття, знижують оцінку за роботу в семінарі до 1 балу або до 0 балів.

Другий компонент – підготування доповіді на задану тему, яке оцінюється у 11 балів: «відмінно», творче розкриття завдання, вільне володіння матеріалом – 11 балів; «добре», глибоке розкриття завдання – 10–9 балів; «задовільно», обґрунтоване розкриття завдання – 8–7 балів. Протягом семестру кожний студент готує два виступи із розрахунку кількості студентів у групі 15 осіб.

Співдоповідання (опонування) оцінюється у 5 балів: «відмінно», вільне володіння матеріалом, обґрунтовані та аргументовані запитання, зауваження й коментарі – 5 балів; «добре», володіння матеріалом – 4 бали; «задовільно», слабке володіння матеріалом – 3 бали. Протягом семестру кожний студент двічі виступає співдоповідачем.

Третій компонент – підготування коротких електронних звітів (інформаційних листів), які оцінюються у 1 бал кожен, за темами доповідей (або іншими за згоди викладача). Протягом семестру кожний студент готує два звіти.

Четвертий компонент – вісім фронтальних опитувань за вмістом лекційних занять, кожне з яких оцінюється в 1 бал.

Для отримання заліку з кредитного модуля «автоматом» потрібно мати рейтинг не менше 60 балів. Студенти, які наприкінці семестру мають рейтинг менше 60 балів, а також ті, хто хоче підвищити оцінку, виконують залікову контрольну роботу.

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

Кількість балів	Оцінка
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

13. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Перелік питань, які виносяться на семестровий контроль представлено у Додатку А.

Методи та форми навчання включають не лише традиційні університетські лекції та семінарські заняття, а також елементи роботи в командах, брейншторму та групових дискусій. Застосовуються стратегії активного навчання, які визначаються такими методами та технологіями: методи проблемного навчання (дослідницький метод); особистісно-орієнтовані технології, засновані на таких формах і методах навчання як кейс-технологія і проектна технологія; візуалізація та інформаційно-комунікаційні технології, зокрема електронні презентації для лекційних занять. Комунікація з викладачем будується за допомогою використання інформаційної системи «Електронний кампус», платформи дистанційного навчання «Сікорський», а також такими інструментами комунікації, як електронна пошта, Telegram і Viber. Під час навчання та для взаємодії зі студентами використовуються сучасні інформаційно-комунікаційні та мережеві технології для вирішення навчальних завдань.

Факультативне навчання. Для кращого розуміння засад, принципів та інструментів зеленого зростання пропонується проходження онлайн-курсів за веб-посиланнями:

1. <https://coursera.org/learn/sustainable-development>
2. <https://coursera.org/learn/global-sustainable-development>
3. <https://coursera.org/learn/responsible-management>
4. <https://coursera.org/learn/global-sustainability-be-sustainable>
5. <https://coursera.org/learn/sdgbusiness>
6. <https://coursera.org/learn/corp-sustainability>
7. <https://coursera.org/learn/business-case-sustainability>
8. <https://coursera.org/learn/sustainability-through-soccer>
9. <https://coursera.org/learn/greening-the-economy>
10. <https://coursera.org/learn/sustainability>

Виставлення оцінки за контрольні заходи шляхом перенесення результатів проходження онлайн-курсів не передбачено.

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено:

доцент кафедри теорії та практики управління, канд. філос. наук, доцент,

Акімова Олена Андріївна

доцент кафедри математичних методів системного аналізу, канд. техн. наук, доцент,

Джигирей Ірина Миколаївна

Іщенко Анна Миколаївна, ishchenko.kpi@gmail.com

Ухвалено кафедрою математичних методів системного аналізу (протокол № 1 від 26.08.2020)

Погоджено Методичною радою університету (протокол № 1 від 03.09.2020)